

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
“КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО”**

КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни

“АНГЛІЙСЬКА МОВА (ОСНОВНА, ПРАКТИЧНИЙ КУРС)”

на тему: **ФІНАНСОВА ЛЕКСИКА У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА
МАТЕРІАЛІ ТВОРУ МАЙКЛА ЛЬЮІСА “ВЕЛИКА ГРА НА
ЗНИЖЕННЯ. ТАЄМНІ ПРУЖИНИ ФІНАНСОВОЇ КАТАСТРОФИ”)**

Студентки 4 курсу групи ЛА-381

спеціальності 035 “Філологія”

Прілої Валерії Станіславівни,

викладач кафедри ТППАМ

Гавриленко В. М.

Кількість балів: _____ Оцінка _____ Члени комісії:

_____ (підпис) (вчене звання,
науковий ступінь, прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (вчене звання,
науковий ступінь, прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (вчене звання,
науковий ступінь, прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНО-СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	5
1.1 Термінологічна лексика – поняття та функції	5
1.2 Види та класифікація економічних термінів	11
1.3 Міжкультурна комунікація та проблеми перекладу	16
1.4 Опис економічної лексики: лінгвокультурний аспект значення	18
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ПЕРЕДАЧІ АНГЛІЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	20
2.1 Основні методи перекладу складних економічних термінів та термінів- словосполучень	20
2.2 Багатозначність та варіативність відповідностей в перекладі.....	24
2.3 Безеквівалентні терміни та їх переклад	27
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ МАЙКЛА ЛЬЮЇСА «ВЕЛИКА ГРА НА ЗНИЖЕННЯ. ТАЄМНІ ПРУЖИНИ ФІНАНСОВОЇ КАТАСТРОФИ».....	31
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Значна частина словникового складу мови належить до словникового складу термінів, кількість яких ще зростає. Словник термінів включає всі слова в мові, об'єднані загальною назвою терміна. Термін — це особливе слово чи словосполучення, яке використовується для точного вираження поняття в будь-якій галузі знання — науці, техніці, суспільно-політичному житті, мистецтві, економіці тощо.

У зв'язку з безперервним розвитком сучасної української мови з'являється все більше термінів, серед яких не лише технічні та наукові терміни, а й економічні та юридичні терміни.

Предметом дослідження було з'ясувати особливості перекладу економічних термінів з англійської мови на українську. Ця тема є актуальною з огляду на кількість питань, що виникають при цьому. Перш за все, це розгляд конкретної ситуації перекладу освітніх технологій, що надає спеціалізовану літературу з різних галузей науки і техніки, а також з техніко-економіки, юридичних питань, перекладу технічної літератури, економічних документів, актів, закони тощо.

Досліджень щодо перекладу технічних і наукових термінів багато, але питання перекладу конкретних термінів, у тому числі юридичних, не розроблено до кінця, а система правил, які можуть допомогти в перекладі конкретних економічних термінів, ще не сформована. У цьому і полягає новизна даної дослідницької роботи.

Актуальність теми пов'язана з розробкою методичних рекомендацій та вказівок щодо поліпшення розумів праці перекладача, який здійснює переклад економічного тексту з англійської мови українською або навпаки, причому текст має специфічну юридичну термінологію, низку усталених слів, словосполучень, притаманних саме правовим текстам.

Переклад тексту з дотриманням стильових ознак законодавчого характеру є також однією з найважливіших проблем, що витікають у процесі перекладу тексту.

Практична цінність роботи пов'язана із формуванням навичок роботи зі словниками, причому не лише загальними, але й спеціальними, довідниками, посібниками, законодавчими документами. А також навички перекладу економічних звітів, тощо.

Теоретична значущість даної курсової роботи полягає у повному аналізі способів передачі англійських економічних термінів на українську мову. А також у визначенні загального поняття «термін» та його ролі в науковому (в даному випадку економічному) тексті.

Мета дослідження – дослідити особливості передачі англійських економічних термінів українською мовою.

Предмет дослідження – особливості передачі англійських економічних термінів українською мовою.

Об'єкт дослідження – економічна термінологія, що використовується при складанні документів, написанні літератури економічної тематики.

Для вирішення поставленої мети необхідне вирішення наступних завдань:

- визначити поняття термінологічної лексики;
- з'ясувати методи перекладу економічних термінів;
- надати пропозиції щодо перекладу безеквівалентної економічної лексики.

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНО-СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1 Термінологічна лексика – поняття та функції

Термін – емоційно нейтральне слово чи словосполучення, що використовуються для точного вираження поняття та назви предмета. Перетворення англійської термінології на українську вимагає знання суміжних галузей перекладу, розуміння сенсу англійської термінології та знання термінології рідної мови. У процесі перекладу науково-технічної та економічної літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія термінології та контексту, що розкриває значення слів [12,58].

Якщо слово вживається як термін у системі іншої галузі знань, воно також є однозначним, семантично чітко відокремленим від значення, яке воно має в нетермінових функціях, а також у термінах, але в іншій області знання .

Тому термін не лише стилістично релевантний, але й має певну сегрегацію у лексиці для визначення понять у певній галузі знань [22, 155].

Нерозривний зв'язок економічних понять з відповідними термінами проявляється в тому, що неможливо ранжувати економічні терміни без достатньої глибокої наукової розробки, логічного аналізу та точного визначення економічних понять.

Якщо економічні поняття не визначені чітко, точна термінологія неможлива. За словами академіка В. В. Виноградова, всі «спроби упорядкувати терміни без попереднього аналізу виражаються ними понять залишаються малоефективними» [8,87].

Отже, економічний термін є неоднозначним, хоча однією з вимог до терміна є його чіткість, оскільки законодавець повинен дати економічному терміну єдине визначення, яке включає всі його істотні характеристики, а саме нормативно-правові ознаки, які мають юридичне значення.

Наявність кількох різних законодавчих визначень терміну призводить до двозначності, неоднозначності правових положень, породжує непорозуміння та

помилки, часто з боку осіб, на які поширюються законодавчі акти. Проте з нормативної точки зору визначення правових понять у законі є дуже важливим.

Органи чи особи, які подають заяву на виконання або забезпечують виконання правових розпоряджень, не повинні тлумачити поняття, надані законодавцями, інакше, ніж у нормативних актах. Нормативне визначення – це особлива норма, яка органічно міститься в механізмі правового регулювання, що визначає її загальну основу, організаційну передумову [17,74].

Було б неправильно вважати, що всі термінологічні системи мають сувору сегрегацію. Широке використання окремих понять у невідокремлених галузях науки наклало відбиток на семантичний характер термінів, у яких ці поняття виражаються. Більшість одиниць цієї терміносистеми переведено зі спеціалізованої лексики до загальної лексики, яка в основному включає нейтральну, розмовну лексику та спеціальну лексику, включаючи термінологію [60,103].

Розглядаючи термінологію як пласт загальнолітературної лексики, як спеціалізовану терміносистему, ми стикаємося з багатьма труднощами в розумінні, що таке термінологія. По-перше, питання полягає в тому, чи це слово є словом чи значенням слова. Ця проблема виникає через те, що значна частина загальнолітературної лексики знаходиться в її семантичній структурі, а також у загальноповсякденному значенні терміна значення. Лінгвісти, які вивчають терміни як частину своєї терміносистеми, трактують слова в цьому термінологічному значенні як самостійну одиницю терміносистеми [50,17;56.59]. Наприклад, слово позика має як вторинне значення, так і термінове значення кредиту, позики в банківській сфері. Саме в цьому значенні спеціальні словники містять це слово як термін.

При цьому розрізнення термінів і загальноповсякдених слів зосереджується на зверненні до фактичної мети, якщо розглядати їх з точки зору первинного та вторинного значень лексичних одиниць [77, 333]. Тому загальноповсякденні слова часто неоднозначні, їхнє первинне значення є загальним, тоді як значення терміна є другорядним за своєю структурою. Наприклад, широко вживане слово

рука може використовуватися у його вторинному значенні як банківський термін для консигнації цінних паперів, яка є одиницею, що торгується на фондовій біржі. Терміни виражають відповідні спеціальні поняття своїми основними значеннями, а під дією другорядних значень, як правило, мають спільні мовні значення. Прикладом є слово депозит, яке в першу чергу означає депозит, внесок є терміном, а зберігання вторинно означає депозит.

Дискусійним є також питання, чи є терміни властивостями лексичних одиниць чи їх функція. Властивість розпізнавання термінових символів як лексичних одиниць спонукала деяких дослідників протиставляти термін загальноприйнятим словам і навіть загальній літературі [74, 158; 90.58]. Вважаємо за доцільне підтримати погляди лінгвістів, які пов'язують терміни з функціями лексичних одиниць [16,6; 19.69; 83.93; 85.64; 92.46].

Виходячи з такого розуміння терміну, можна пояснити властивість одиниць типу *deposit* функціонувати у ролі загальноживаного слова в одному з його другорядних значень. Так у реченні *valuable new deposit of tin have been found in Bolivia* реалізується не основне термінологічне значення слова депозит, а його другорядне загальноживане значення *layer of solid matter (often buried in the earth)*. Реалізацію основного термінологічного значення простежуємо в контексті кредитно-банківської літератури:

The assets of the new accounts include cash and government bonds, and the liabilities included tax liabilities and a limited amount of deposits.

Активи на новому рахунку включають готівку та державні облигації, а в обов'язки компанії входять податки та обмежені депозити [94].

Вищезазначене дає підставу для розуміння терміна як слова, що виражає конкретне поняття науки, техніки, виробництва тощо у всіх або частково його значеннях. І в основному діють у певній місцевості.

З такого розуміння терміну випливає, що термінологічна лексика як сукупність термінів певної галузі знань, може бути представлена двома групами:

1) власне терміни (типу *dividend, audit, finance*), котрі, будучи вузькоспеціальними одиницями, функціонують переважно у спеціальній сфері;

2) лексичні одиниці, котрі умовно можна назвати загальними термінами, типу deposit, які функціонують переважно у спеціальній сфері у ролі термінів і в неспеціальній - переважно як загальноживані слова [11,47].

Друга група, представлена загальними термінами, містить лексичні одиниці двопланового характеру, котрі обслуговують як спеціальну, так і неспеціальну сфери.

Таким чином, зміни лексичних зв'язків досліджуваних одиниць під час їх функціонування у неспеціальному контексті є не тільки показником наявності у терміну загальноживаного значення, непов'язаного з термінологією, але і показником його неоднорідності стосовно одного і того ж значення, у якому він виступає як термін в спеціальній сфері і як загальноживане слово у неспеціальній.

У мовознавчій літературі висловлювалися різні погляди на лінгвістичну природу значення термінів. Одні дослідники, наприклад М. Г. Бергер, Т. Л. Канделакі, Л. П. Капанадзе [6; 40; 41], не розглядають словниковий склад значення терміна, інші розрізняють у терміні два значення: буквальне і термінове (лінгвістичне і логічне). Дослівне (лінгвістичне) значення терміна — це лексичне значення слова, яке є терміном у певній галузі знань, а (логічне) значення терміна — це екстралінгвістичне визначення, яке включає технічні характеристики конкретного представленого об'єкта. Терміном і приписується тому, що має певне лексичне значення слова [1; 40; 41].

У цій роботі ми схилиємося до думки, що значення терміна його лінгвістичної природи вважається лексичним, одним із показників останнього є релевантність терміна постійному референту — конкретному об'єкту певної галузі знань.

Існує різниця між екстралінгвістичним визначенням значення терміна та словниковим тлумаченням звичайного значення слова, що дозволяє говорити про дві форми тлумачення значення — звичайне визначення та наукове визначення. Народне визначення використовує слова в загальному значенні для опису об'єкта повсякденного життя, тоді як наукове визначення описує

конкретний об'єкт, повністю використовуючи термінологію. Однак недостатньо використовувати різницю між науковим визначенням і традиційним визначенням як критерій відмежування значення терміна від його загальноживаного значення. Основними критеріями розрізнення термінів і нетермінів мають бути критерії наукових понять [77; 82; 85].

Необхідність перевірити відповідність значень термінів із поняттями, які вони відображають, виникає з конкретних обставин термінів – їхні власні мовні лексичні значення є накладеними концептуальними значеннями. Лексичне та концептуальне значення терміна не завжди сумісні. Функція і значення терміна є науковим поняттям, а властивості терміна визначаються його конкретним значенням. Слово не може бути службовим словом чи допоміжним словом, а може бути лише цілим словом чи сполученням цілих слів, а службове слово може належати до його структури лише як допоміжний компонент [62; 91].

Термінологія, а також загальноживані слова притаманні всім типам лексико-семантичних зв'язків. Однак у порівнянні зі загальноприйнятими словами цей термін виконує не лише номінативну функцію. Вона має особливий статус як лексична одиниця. Термін являє собою наукове поняття, яке використовується як пізнавальний засіб фіксації, збереження, накопичення та перетворення наукових знань.

Взаємодія загальноживаної лексики та терміносистеми найяскравіше відображається у термінах значення лексичної одиниці. Термін, утворений у результаті термінології, є семантично керованою лексичною одиницею [35; 45; 46; 73].

Однак, визначаючи термін або нетермінове значення, неможливо визначити ступінь спеціалізації поняття щодо значення символу в кожному випадку використання. Показником символічного терміну, здатного виконувати функцію терміна, є те, що він використовується в окремій літературі, крім того, втрачає свою функціонально-семантичну специфіку і перестає бути терміном [73;78]. Міграція загальноживаних слів у терміносистему спричинить семантичну трансформацію основного значення, а засвоєння загальноживаних

слів терміносистемою – до появи символів семантичної мотивації. Ця мотивація заснована на перенесенні загальноповживаних значень на нові наукові поняття через асоціацію подібності.

Джерелом нових слів можуть стати метафори. Це найскладніша ситуація для перекладача, оскільки йому необхідно глибоко розуміти реальну ситуацію в країні, де він перекладає. Усі терміни, утворені метафоричним перенесенням, мотивовані. Внутрішньою формою метафоричного терміна є значення лексичної одиниці як вторинного номінаційного матеріалу. Основною функцією терміна метафора є номінатив. Метафори в термінології, як видається, є насамперед іменуванням понять, які раніше не мали словесного значення [25, 28]. Загальні економічні неологізми в англійській мові, утворені таким чином, включають такі приклади:

dead-cat bounce - оманлива тимчасова стабілізація цін на акції на біржовому ринку, де зазвичай рівень цін досить низький [101];

dutch bargain - угода, в результаті якої усі привілеї отримує лише одна сторона [108];

silver wheelchair - велика сума грошей, яку виділяють члену вищого керівництва компанії як компенсацію за втрату посади (в результаті поглинання її більшою компанією) [94];

windfall - випадковий прибуток [108].

Go a bear - грати на зниження; Go a bull - грати на підвищення; Greenmail - викуп акцій у загарбника компаній.

Оскільки звичайні слова переходять у терміни, відбувається зворотний процес — детермінізм. Проникнення термінології до загальноповживаної лексики зумовлене іншомовними чинниками — статусом літературної мови, рівнем знань у суспільстві, суспільно-політичними умовами [63,41]. Як і для будь-якого іншого самосемантичного слова, десемантизація терміна полягає в тому, що термін не тільки виражає наукове поняття, але також асоціюється з якоюсь ідеєю [24]. Експерт використовує терміни своєї предметної області у професійних викладах, насамперед пов'язуючи їх з достатньо глибокими поняттями явищ,

властивостей і процесів, що належать до сфери його компетенції. Ідеї експертів дуже конкретні, а зміст близький до концепції.

У процесі інтелектуалізації загальнолітературної мови частина спеціальних слів проникає в мову більшості мовців. Одночасно відбувається зменшення термінологічної глибини поняття. Так, на фоні економічних перетворень суспільства запозичена із англійської мови банківська лексика стає завдяки теле- і газетним матеріалам широковідомою неспеціалістам. У системі загальноповсякденної лексики терміни *credit* - кредит, *banking business* - банківська справа, *futures* - ф'ючерсні контракти реалізують тенденцію до спрощення семантичного складу. Проте, як справедливо зауважив Л.Щерба, у будь-якому випадку слід пам'ятати, що немає ніяких підстав нав'язувати мові поняття, які їй зовсім невластиві і які не є певними факторами в процесі спілкування [81,54].

У питаннях взаємодії загальноповсякденної і термінологічної лексики ми виходили з викладених у цьому розділі теоретичних засад, що розроблені в результаті аналізу фактичного матеріалу. Проте це питання і надалі залишається дискусійним, як і розуміння семантики терміну, а також шляхів розбудови термінологічних систем в плані їх унормування.

1.2 Види та класифікація економічних термінів

Окремі особливості економічних текстів викликають труднощі в їх смисловій інтерпретації.

Енциклопедичний юридичний словник у словниковій статті «Економічна технологія» деталізує поняття економічних термінів як елементів економічної технології та визначає економічні терміни у такий спосіб «Усна назва державно-правового поняття, що виражає та закріплює зміст правових приписів нар. ».

Важко погодитися з тим, що саме визначення є точним, оскільки безсумнівно, що поняття споживачів чи волонтерів є законними, але навряд чи їх називають державами.

Відповідно до «Енциклопедії економіки», економічні терміни поділяються на три типи відповідно до «зрозумілості» конкретної групи людей:

1. загальнозначущі терміни характеризуються тим, що вони вживаються в повсякденному змісті і зрозумілі усім, до цієї групи термінів відносяться, наприклад: біженець, свідок, працівник; *accomplice, accreditation*.

2. спеціально-технічні терміни відбивають область спеціальних знань - техніки, економіки, медицини і т.д. (видимо, ці терміни повинні бути зрозумілі економістові, що є ще і фахівцем в іншій області) наприклад: недоброякісна продукція, правила техніки безпеки, *non-patentable, nuclear-free* [29,175].

У сучасних мовах порівняно небагато термінів мають еквіваленти в загальній лексиці (див. Загальноприйняті слова довгота, додатки, рівняння, ідеї та терміни – довгота, граматичні додатки, математичні рівняння, ментальні уявлення тощо). Основною функцією терміна лексика є називний відмінок, а термін позначає спеціальні поняття в різних галузях людського знання.

У цій функції вони завжди виступають у науковому, публіцистичному, професійному, виробничо-комерційному стилі. Однак термін лексичний може використовуватися і поза цими стилями, і вони часто вживаються в мові сучасної художньої літератури, де вони набувають додаткового значення, а також експресивного чи емоційного забарвлення, крім свого прямого номінативного значення.

У мові художньої літератури терміни можуть втрачати «свою стилістичну замкненість», а використання термінологічних слів «у ролі складових елементів тропів і художніх образів» зумовлює часткову чи й повну їх семантичну детермінологізацію.[11,87]

У зв'язку з появою нових галузей права, відкриття нових явищ виникають значні труднощі визначення загальнонаукової, загальнотехнічної галузевої і вузькоспеціальної термінології: загальнонаукові і загальнотехнічні терміни - це терміни, які вживаються в декількох галузях науки і техніки.

Галузеві терміни - це терміни, які вживаються лише в одній галузі знань. Наприклад: правові норми, прийнятий закон, *pugatory*.

Вузькоспеціальні терміни - це терміни, які характерні для спеціальності даної галузі. Наприклад: нунціатура - *charge-sheet* [20,34].

У ситуаціях, коли потрібно назвати нові явища та поняття, багато загальноживаних слів мають певну специфіку.

Існує спеціалізація їх значення в плані перенесення термінів на іншу мову та уніфікації їх перекладацьких еквівалентів.

Іноді слова та фрази зустрічаються в текстах, які належать до різних функціональних систем (тобто різних галузей).

Термін може бути утворений на основі рідної мови або запозичений з нейтральної термінобази (міжнародні греко-латинські термінологічні елементи) та іншої мови, він повинен відображати особливості поняття; значення слова експерт дорівнює значенню концепції.

Усі терміни по своїй будові поділяються на:

1. прості, які складаються із одного слова: punish - наказати;
2. складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс: the High Court – Високий суд;
3. терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів: specific performance – реальне виконання [20,35].

Оскільки економічні терміни – це переважно словосполучення, це є основною проблемою при перекладі економічних текстів.

Найважливішою характеристикою словосполучення є повторюваність його використання в професійній сфері для вираження певного поняття. Складені терміни стабільні лише в тому випадку, якщо конкретна система їх розуміє. Поза певною термінологічною системою таке словосполучення було б нестійким і не розглядалося б як пов'язана мовна одиниця.

Таким чином, за кожним складеним терміном (терміном-фразою) стоїть стійка, стандартна відтворювана структура складних (розчленованих) професійних понять [15,44].

Термін терміна — це область, яка надає йому точність і ясність, за межами якої слово втрачає характер терміна.

Особливістю синтаксичної структури складеного терміну є ті, що за зв'язаністю елементів їх можна вважати вільними (бо його компоненти

зберігають своє пряме значення) і одночасно - закритими (бо при довільному включенні до їх складу інших слів, вони втрачають свою термінологічність) [12,98].

У межах економічної термінології виділяється значний відсоток термінів, утворених синтаксичним способом. За кількістю компонентів можна виділити:

- 1) двокомпонентні;
- 2) трикомпонентні;
- 3) полікомпонентні.

Найбільш поширеними в юридичній термінології є такі синтаксичні типи:

I. Двокомпонентні:

1. «прикметник +- іменник у Н. в. однини»:

Приклади: авторське право, фізична особа. умисне вбивство, цивільний позивач, умовне звільнення, виправні роботи, nonprejudicial character, law charge.

2. «прикметник + іменник у Н.в. множини»:

Приклади: правові інститути, слідчі дії, port charges.

3. «іменник у Н.в. + іменник у Р.В. без прийменника»:

Приклади: відчужувач майна.

II. Трикомпонентні синтаксичні типи:

1. «іменник у Н.в. + іменник у Р.в. + іменник у Р.в.»:

Приклади: право власності громадян, презумпція провини боржника, заподіяння шкоди здоров'ю, закінчення рядок давності.

2. «іменник у Н.в. + іменник у З.в. + іменник у Р.в.».

Приклади: право на відшкодування витрат, право на волю слова, пенсія за вислугу років, right of copyrighting.

Терміни об'єднуються в термінологічні системи, які виражають поняття однієї галузі [10,67].

У кожній термінологічній системі утворюються певні групи, для яких загальним є їх належність до класу предметів або до класу процесів, властивостей і т.д.

Основна кількість термінів обумовлена загальноновживаними словами, взаємопроникненням різних технічних галузей, а також запозиченням з інтернаціональної лексики відповідно до характерних для сучасної англійської мови шаблонів словотворення.

Окремі терміни утворюють словниковий склад термінів як частину загальної структури словникового складу мови. Коли терміни об'єднані в професійну чи наукову галузь, вони утворюють номенклатуру — специфічну систематичну схему, яка ховається за концептуальною назвою.

Думки щодо того, чи потрібна система імен, що вона має означати та які терміни вона має охоплювати, дуже відрізняються від тих, які зазвичай використовують будь-яке ім'я час від часу, ніж ті, що вимагають описових, належним чином розділених і фонетично відповідних термінів.

Ці терміни іноді включають мітки, прості числові стандарти та скорочення імен – насправді вони нікуди не приходять. Вітаміни, наприклад, спочатку були представлені буквами і цифрами: останнім часом пріоритет ставиться до слів.

Не всі галузі науки мають однакові вимоги до номенклатури, оскільки кожна галузь науки має свої потреби. Наприклад, вимоги конкретної науки, що стосується реальних речей, відрізняються від вимог суспільних наук. Для галузі науки достатньо класифікації роду, в інших випадках необхідно розрізняти причини, процеси, процедури, наслідки, деталі. [11,69]

Вимоги до терміну такі:

1. Термін має бути по можливості коротким і точним.

Вдалиий термін – не лише етикетка; він повинен чітко і повністю подавати характеристики поняття. Не всі терміни подають опис структури, аномалії, процесу чи функції, але взагалі кожний термін має короткі вказівні чи описові характеристики.

2. Специфічність.

Ця ознака – дуже бажана якість для терміну у кожній галузі науки. В ідеалі термінологічне найменування повинне бути однозначним у межах окремої галузевої термінології і не мати синонімів.

Від терміну також вимагають, щоб він не мав емоційно-експресивного забарвлення, був цілеспрямованим на об'єкт у системі або ряді та відповідав словотворчим закономірностям мови. Разом від терміну вимагається, щоб він служив ґрунтом для утворення деривативів, але лише у межах своєї системи.

Сукупність перелічених ознак, як показує практика, існує лише в ідеалі для невеликої кількості термінів. У дійсності ж та чи інша ознака або відсутня, або існує у послабленому стані. Звідси й випливають основні проблеми, пов'язані з перекладом термінології. [20,85]

1.3 Міжкультурна комунікація та проблеми перекладу

В даний час теорія перекладу є самостійною науковою дисципліною, а практика перекладу також значною мірою трансформується в більш широку і глобалізовану дисципліну — теорію міжкультурної комунікації. Переклад, як особливий вид мовної діяльності, є одним з основних і загальноновизнаних засобів міжкультурної комунікації, оскільки перекладачі часто стають посередниками в обміні науковою інформацією.

Однією з найважливіших реалій перекладу є відносність результатів процесу перекладу, що стосується еквівалентності кожного конкретного тексту. Існує кілька поглядів на це питання. Таким чином, концептуальна репрезентація формальної кореспонденції виглядає наступним чином: все, що вимовляється усно, передається.

Трансформує неперекладні елементи, які важко перекласти, пропускаючи лише ті елементи у вихідному тексті, які взагалі неможливо передати. Автори концепції відповідності норма-сутність стверджують, що перекладачі повинні дотримуватися двох вимог: передавати всі істотні елементи змісту вихідного тексту та дотримуватися норм мови перекладу [16,111].

У цьому контексті еквівалентність трактується як збалансоване співвідношення повноти передачі інформації до норм мови перекладу. Автори концепції повного (повного) перекладу вважають, що переклад і точний переклад тексту – це абсолютно різні види діяльності. Вони вважають, що при

перекладі слід прагнути детально передати смисловий зміст тексту та забезпечити, щоб процес передачі інформації здійснювався так само (еквівалентно), як і текст оригіналу.

Що стосується практики перекладу наукових текстів, то поняття еквівалентності є актуальним і добре зрозумілим, і, ймовірно, спирається на концепцію Л. К. Латишева, у роботі якого розглядалися деталі перекладу текстів у різних стилях. Однією з труднощів, пов'язаних із перекладом наукових текстів, є проблема передачі оригінального змісту за допомогою іншої терміносистеми.

Ми вважаємо, що термінологія перекладної мови, як і всієї лексичної системи, принципово унікальна. Це пояснюється наступними причинами:

- терміносистема є частиною лексичної системи національної мови і таким чином певною мірою відображає національно-культурні особливості;

- Термінологічна система відображає область візуальних концепцій, відому в певній предметній області, і може відрізнятися в різних культурах;

З точки зору термінології, найпоширенішими є перші дві причини, особливо відсутність одного поняття.

Такі самі принципові відмінності можна знайти майже в усіх гуманітарних науках, які вивчають та описують суспільства та реалії їхнього життя, а тому невіддільні від національно-культурних деталей цих реалій.

При цьому більшість термінологічних одиниць базується на інтернаціональній лексиці та інтернаціональних морфемах, що часто призводить до ілюзії відсутності тотожності термінів, або намагається відтворити семантичну структуру термінів на основі значення морфем. Така ситуація часто призводить до неточних або навіть серйозних помилок перекладу.

Тому є нагальна потреба в порівняльних дослідженнях терміносистем як з точки зору семантичних описів, так і у вивченні методів номенклатури, методів, вироблених у конкретних відомих системах, а також потреба в розробці неперекладацьких методів. - Еквівалентні терміни.

Отже, необхідна розробка конкретних перекладацьких процедур в передачі термінологічних одиниць другої мови.

1.4 Опис економічної лексики: лінгвокультурний аспект значення

Протягом десятиліть лінгвісти досліджують питання про те, чи існують у значенні слова особливі компоненти, які хоча б частково узагальнюють суспільно-історичну реальність існування та функціонування мови.

Відповідно до запропонованої мовної концепції семантичний план слів розділений і не обмежується одним лексичним поняттям. До нього входять ті незрозумілі семантичні передумови (авторський термін), які ведуть до певної сукупності відомих, пов'язаних із певним значенням, і утворюють той самий лексичний контекст, що разом із лексемами та лексичними поняттями складають структуру слова. :

лексема слово < семема < лексичне поняття < лексичний фон

Можна привести безліч прикладів, що доводять правильність даної теорії. Порівняємо, наприклад, англійську словосполучення «estate tax» і українське «податок на майно» одиниці, що відносяться до економічної лексики [12,67].

Понятійний можна вважати їх еквівалентами, оскільки обидва слова включають поняття «податок на якусь власність, що належить певній особі», але дані лексичні одиниці дуже розрізняються своїми фоновими знаннями.

Якщо український вираз «податок на майно» означає «гроші, що стягуються з особи з його майна», то англійське «estatetax» є «грошима, що стягуються з лиця не лише як податок на його майно, але і на майно, яке йому ще не належить», аналог нашого податку на спадок.

При розгляді цих одиниць певна частина їх виділилася в групу слів, які можна було б назвати безеквівалентними, оскільки національно-культурний зміст в цих словах складає ядро їх значення, і вони позначають поняття, що не мають аналогів, в нашій дійсності.

Вони цікаві особливо із країнознавчої точки зору оскільки яскраво відображають національні особливості даної лексики [17,88].

Withholdingtax: американо-канадський термін, що позначає одну з форм авансованої сплати податків. Наприклад: “I’ve paid the withholding tax. so I do not have to pay for 3 month”

Bid: англосакський термін, що визначає курс акції при її продажі

Balloon: англосакський термін, що позначає кредит, що підлягає поверненню повною сумою одномоментно, а не частинами, як при амортизації.

Bluechips термін, що позначає акції якого-небудь підприємства, з великими активами, що володіють найбільшою вартістю.

Blockedunits: термін, що позначає акції якого-небудь підприємства, з великими активами, що володіють найбільшою вартістю.

Goodwill Активи, капітал підприємства, непіддатливий матеріальному виміру. Даний термін має на увазі технічну і економічну компетенцію компанії або фірми, її репутацію, вплив і зв'язки.

Jobber Брокер, що діє на Лондонській біржі не лише як посередник, але і як зацікавлена особа.

Collateralbonds

Боргові зобов'язання, що гарантуються будь-яким виглядом застави. Найчастіше використовується в США Термін, прийнятий на Нью-йоркській біржі і позначаючий кількість акцій менше лота, тобто менше 100. Брокери, що спеціалізуються на подібних операціях, для пропозиції по біржі збирають акції до утворення повних лотів.

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ПЕРЕДАЧІ АНГЛІЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Основні методи перекладу складних економічних термінів та термінів- словосполучень

Термінологія сучасної літературної мови дуже багата й розгалужена відповідно до існуючих у теперішньому суспільстві знань. У її складі виділяється велика група суспіль-но-політичної термінологічної лексики, спеціальна лексика.

У процесі перекладу терміну визначають 2 етапи:

- 1) з'ясування значення терміну у контексті;
- 2) переклад значення рідною мовою [2,36].

Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту.

Еквівалентність — це постійна лексична відповідність, яка точно відповідає значенням слова. Важливу роль у перекладі відіграють терміни, які мають еквіваленти в рідній мові. Вони служать орієнтирами в тексті, від яких залежить розкриття значення інших слів, і дають можливість прояснити природу тексту. Тому ви повинні вміти знаходити відповідні еквіваленти у своїй рідній мові та розширювати свої знання про еквіваленти.

Але оскільки економічні терміни – це переважно складні терміни чи фрази, вони є основною проблемою при перекладі юридичних текстів.

Як зазначалося вище, складний термін – це стійке словосполучення з певним значенням терміна. Переважна більшість термінів є прийменниковими атрибутивними словосполученнями, тобто словосполученнями, що мають означення та денотативні компоненти, а дефініція займає початкову позицію у словосполученні [8, 112].

Переклад складних термінів включає дві основні процедури - аналіз і синтез. Фаза аналізу відіграє важливу роль у перекладі фрази – перекладі окремих її компонентів. Для цього необхідно правильно визначити компоненти

складних термінів, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складних термінів.

Важливо також визначити семантичне відношення компонентів один до одного та до основних компонентів терміносполучення. Характер цього відношення визначає порядок перекладу та зміст складного терміна. Фаза синтезу перекладу передбачає побудову компонентів із цих семантичних відносин та отримання остаточних перекладених версій складних термінів [18, 85].

- Метод опису – передача слова за допомогою поширеного пояснення значення англійського слова. Цей прийом вживається як у випадку відсутності відповідного за значення слова в рідній мові, так і при поясненні слова у словнику.

Приклад:

Accrual right – право на витягнення доходу; account – несплачена боргова вимога; official accusation – офіційне звинувачення (у скоєнні злочину); acknowledgment of will – неофіційне признання заповідачем перед свідком, що може це підтвердити, що підпис під заповітом належить заповідачеві; on account of whom it may concern – за рахунок тих, кого це може стосуватись (страхова формула);

- Метод калькування – переклад англійського слова чи словосполучення за його частинами з наступним складанням цих частин. Такий переклад відтворює англійське слово дослівно.

Приклад:

Multiple accredit – множинне акредитування; accomplice of attempt – співучасник у замаху; according to law – у відповідності до закону;

Оскільки в юридичних звітах та договорах часто використовуються назви різноманітних закладів та юридичних та інших фірм, то при перекладі термінів у юридичному контексті часто використовується такий прийом перекладу як транскрибування.

- Метод транскрибування – передача літерами рідної мови звучання англійського слова.

Приклад:

Special Systems Industry – Спеціал Систем Індастрі.

- Переклад за допомогою використання різних прийменників.

Приклад:

Accreditee person – особа, в присутності якої виконується акредитування;
to acknowledge the compliment – відповісти на почесі; acquisition by conquest -
заволодіння майном шляхом захоплення. [9,56]

Значні труднощі викликають терміни, до складу яких входять групи слів, так звані багатокomпонентні терміни.

Існує ряд термінів-словосполучень, які не допускають дослівного перекладу, хоч мають еквіваленти в рідній мові. Окремі елементи таких термінів відрізняються від компонентів еквівалента рідною мовою. Такі терміни рідко зустрічаються в економічній термінології [15,122].

Приклад:

Private nuisance – джерело небезпеки.

Найбільш складними для перекладу є терміни, які мають різні значення не тільки у різних галузях науки і техніки, а й навіть в одній галузі:

Notice – 1. попередження, повідомлення, заява, сповіщення, попереджати, сповіщати; 2. сповіщення про готовність судна до завантаження; нотіс; 3. знання, обізнаність.

Charge – 1. обтяження річчі, заставне право, обтягувати заставою; 2. забор'язання, відповідальність; покладати відповідальність; 3. розпорядження, вимога, доручення; доручати, вимагати; 4. обвинувачення, пункт обвинувачення; звинувачувати; 5. аргументування в позовній заяві у спростуванні передбачуваних доводів відповідача; 6. письмова деталізація вимог сторони стосовно заведеного діла; 7. завершальне звернення судді до присяжних (перед вимовою вердикту); 8. звертання стягнення; 9. завідування, керівництво,

ведення, піклування; 10. особа, що знаходиться на піклуванні; 11. ціна; витрата; нарахування; збори; пільги; назначати ціну; покладати витрати на когось.

Account - 1. рахунок; розрахунок; 2. належний платіж; несплачена боргова вимога; 3. звіт; робити звіт; пояснювати; 4. позов з вимогою до звіту; 5. відповідати; нести відповідальність.

Таке слово, яке має кілька словникових відповідностей, варіантів, аналогічних йому за значенням, перекладається шляхом відбору варіанта-аналога, який найточніше передавав би значення терміну у залежності від слів, які знаходяться у тісному зв'язку з даним словом.

Найбільш тісний зв'язок існує між підметом та присудком, присудком і прямим додатком, означенням і означувальним словом. [15,130]

Приклади:

Notice in writing – письмове попередження; notice to admit – вимога у зізнанні (з ціллю скорочення витрат по пред'явленню судових доказів); to give notice to – повідомляти когось про щось; to have notice of - знати про щось; notice to plead – вимога надати змагальний папір; notice to produce – пропозиція супротивній стороні надати в суд документ; notice to quit – попередження наймачу про розірвання договору найма житлового приміщення; to take notice – отримати повідомлення; with notice – бути попередженим; without notice - без попереднього повідомлення; notice of action – повідомлення про подачу позову; notice of alibi – попередження про намір зави алібі; notice of allowance – офіційне повідомлення про акцептування заяви на патент; notice of amendment – повідомлення про виправи; notice of appeal – повідомлення про апеляцію; notice of appearance – повідомлення (позивача відповідачем) про явку в суд; notice of appropriation – сповіщення о виділенні (індивідуалізації) товару для виконання договору; notice of argument - повідомлення про дебати; notice of copyright - відмітка (на друкарському виданні) про авторські права; notice of dishonor – повідомлення про несплату векселю; notice of opposition - заперечення, протест; notice of trial - повідомлення про призначення діла на слухання.

Проаналізувавши все вищезазначене можна зробити висновок, що в загалом економічні терміни мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську як і всі інші терміни. Головною проблемою перекладу юридичних термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої економічної галузі тексту. Точне значення терміну в даному випадку можна виявити лише за допомогою контексту та інших термінів, що пов'язані між собою у терміні-словосполученні.

2.2 Багатозначність та варіативність відповідностей в перекладі

Неоднозначність спостерігається, коли термін має різні значення, що передаються різними українськими еквівалентами, і де кілька різних термінів можуть використовуватися для вираження будь-якого зі значень терміна англійською мовою українською. Нижче вибір відповідності варіантів зазвичай обумовлений контекстом.

Дослідження в галузі термінології підтверджують, що термінологія функціонує і розвивається в мові як слово, реалізується у зміні, скороченні, розширенні її значення, появі нових значень тощо. Однак ми вважаємо, що чіткість термінології залишається основною вимогою до термінології в конкретних мовних ситуаціях.

Більшість таких термінів- однослівні терміни *account, contingency, delivery, return, term* і ін. Наша вибірка містить лише декілька складених термінів, що мають два різні значення. Вони успадковують полісемію ключового терміну: *rate* - \курс\ 2.ставка *fixed rate* - 1.фікований курс; 2 .фіксована/тверда ставка відсотк; *floating rate* - 1 .плаваючий курс; 2 .плаваюча ставка відсотка.

Широка семантика, по суті, є однієї з передумов багатозначності термінів. Багатозначність не властива терміну, що виник в терміносистемі для позначення спеціального поняття відповідної науково-професійної області, функціонує в ній і не придбав інших значень унаслідок проникнення в загальноживану мову. За кожним таким терміном, що має одну дефініцію, коштує чітке визначення, методика розрахунку або юридична норма [10,59].

Подібні терміни, як правило, однозначні і мають один еквівалентний термін в українській мові: bond - облігація; overheads -накладні витрати; shareholder - акціонер. (В цьому випадку багатозначність може бути обумовлена наявністю синонімів, що історично склалася, (amortization — амортизація, знос).

В деяких випадках причиною багатозначності є походження термінів від багатозначних загальноновживаних слів досить широкої семантики. Як приклад приведемо багатозначний англійський термін amount, якому при перекладі текстів фінансової звітності відповідають декілька українських еквівалентів: 1.сумма; величина; 2. об'єм. Ми бачимо, що при передачі першого значення терміну також виникає явище багатозначності [24,102].

Для українських відповідників, похідних від кількості складених термінів, також використовуються різні мовні одиниці. Тому термін загалом успадковує широту семантики загальнономовних одиниць. Найпоширенішою причиною неоднозначності є одне особливе значення в порівнянні з іншим (зазвичай вужчим) спеціальним значенням.

Значення терміна може належати до різних вузьких галузей, таких як економіка, фінанси та менеджмент.

На нашу думку, найбільш показовим прикладом цієї міжгалузевої багатозначності є слово «забезпечення», яке означає: 1. Резерви (для покриття витрат, оцінки збитків); 2. Положення; 3. Положення (угоди) .

У першому значенні (що актуалізується в переважній більшості випадків) термін виражає поняття бухгалтерського обліку; у останньому значенні він виступає як юридичний термін. Проте всі значення, що виділяються нами, актуалізується в текстах фінансової звітності. Прослідити специфіку використання терміну в кожному значенні (і навести приклади його переведення) дозволяє контекст [11,54].

Частина складених термінів, що включають в свій склад елемент account, утворена на основі першого значення: accounts payable - кредиторська заборгованість (рахунки до оплати); accounts receivable - дебіторська заборгованість (рахунки до здобуття); reserve account - резервний рахунок.

Варіантні відповідності, обумовлені синонімією термінів, спостерігаються при передачі значення ключових і складених термінів. Таким чином, англійські терміни можуть мати дві (три) відповідності при перекладі українською мовою.

Виходячи з різновидів синонімічних стосунків, що зв'язують варіантні відповідності одного терміну, ми можемо виділити наступні причини його багатозначності:

1. Наявність термінів-синонімів, однаково точно передавальних значення терміну та особливих відмінностей, що не мають, у функціонуванні в тексті. *agreement* - угода; договір; *customer* - споживач; покупець; клієнт; *debt* - борг; заборгованість; зобов'язання; *repayment* - виплата; погашення і таке інше.

2. Наявність термінів, що мають близьке значення (часткових синонімів), але що володіють різною сполучуваністю з іншими терміну і загальноживаними словами. Різна дистрибуція українських термінів, відповідних англійському, обумовлює вибір один з них в тому або іншому контексті, а також визначає особливості лексичного складу похідних від нього термінів [18,98].

Як приклад приведемо термін *fluctuation* - вагання; зміна: *exchange rate fluctuations* - коливання валютного курсу (*to be exposed to* — бути схильним коливанням валютного курсу); *foreign currency fluctuations* - коливання курсів іноземних валют (*the adverse effects caused by* — негативний економічний ефект, викликаний коливаннями курсів іноземних валют); *market value fluctuations* - зміна ринковій вартості (~ *of balance sheet items* - зміна ринковій вартості позицій бухгалтерського балансу).

Синонімія термінів може виникнути як результат традиції використання різних термінів, що історично склалася, для позначення ідентичних понять в різних областях економіки, фінансів, менеджменту. В цьому випадку вибір еквіваленту обумовлений макро- і мікроконтекстом.

Це явище не може характеризуватися як полісемія, оскільки семантичні розбіжності між термінами незначні і багатозначність викликана не відмінністю значень одиниць, а традицією використання термінів, що склалася, у

визначеному макро- і мікроконтексті. Наприклад, термін sales може бути перекладений як об'єм продажів; виручка від реалізації; товарообіг.

Крім того, в деяких випадках запозичені терміни-неологізми, абсолютно синонімічні термінам, що вже є українськими, здатні розвинути нове значення, тим самим сприяючи подальшій диференціації понять і значень терміну [27,121].

2.3 Безеквівалентні терміни та їх переклад

«Тимчасово без еквівалентні» англійські економічні терміни складають 9,4% від загального числа виділених нами термінів. Визначення «тимчасове без еквівалентний» представляється нам достатньо точним по двох причинах. З одного боку, воно підкреслює, що проблема відсутності терміну-еквіваленту у жодному випадку не означає принципової неперекладної терміну і може бути вирішена за допомогою використання в перекладі інших мовних засобів.

З іншого боку, це визначення побічно вказує на причину безеквівалентності (тимчасове відставання одне з мов в розвитку системи понять в тій або іншій області) і на екстралінгвістичні передумови її усунення (подолання «відставання» в ході подальшого розвитку професійної сфери, у тому числі завдяки міжнародній діловій комунікації) [29,111].

До безеквівалентної термінології ми відносимо два різновиди англійських термінів:

1. Терміни, що іменують явища (поняття), відсутні в українській економічній дійсності: custodian; temporary difference; valuation allowance та інші.

2. Терміни, що іменують явища, що виникли в українській дійсності (зокрема, в останньому десятилітті), але і досі не що сформували окрему категорію в понятійному апараті відповідної професійної сфери: в цьому випадку недиференційована видового поняття є причиною відсутності терміну (dilutive securities - коштовні папери; Group voting - голосуючі акції групи [компаній]; mortgage backed liability - зобов'язання, забезпечені заставою нерухомості; parent holding - акції у власності материнської компанії; termination income benefit - грошовий посібник, що виплачується після закінчення терміну дії договору).

Зауважимо, що терміни другого варіанту не мають термінових еквівалентів, а зазвичай мають еквівалент, рекомендований двомовними словниками, — прийменники, які є комбінаціями термінів і загальноживаних лексичних одиниць [19, 67].

Ця еквівалентність передає значення терміна, але не відповідає вимогам терміна: не репрезентує поняття виду в мовній системі, не має ознак стислості, структурної інваріантності, семантичної злитості тощо. Таким чином, відмінності концептуальних систем двох мов, що пояснюються екстралінгвістичними факторами, створюють об'єктивні умови для виникнення нееквівалентності.

Міжмовне порівняння терміносистем дозволяє визначити, які мовні одиниці можна використовувати для забезпечення еквівалентності перекладів тимчасових нееквівалентних термінів на основі ресурсів загальноживаної та спеціальної лексики.

Benchmark - показник, на який орієнтується керівництво компанії при формуванні будь-якої стратегії (маркетинговою, фінансовою, виробничою); це той стандарт, який встановлює для себе компанія, порівнюючи цілі і результати своєї діяльності з відповідними основними показниками діяльності конкурентів для формування цільових стратегічних показників.

Сам процес виявлення основних стратегічних показників і визначення їх цільових значень на основі показників конкурентів і вибраних стратегічних завдань позначається терміном benchmarking. Це поняття передбачає принципово новий підхід до формування стратегії на базі системи ключових показників, що створює всі передумови для його закріплення в терміносистемі української мови [10,63].

Прийом транскрипції (транслітерації) при переведенні може використовуватися обмежено: з одного боку, він вимагає наявності в терміні певних звукових буд і закінчення, сприяючого подальшому утворенню відмінкових форм іменника; з іншою, необхідне органічне включення запозичення в систему понять відповідної області.

Ми вважаємо, що транскрипція доцільна при перекладі терміну аутсорсинг, що означає передачу господарських операцій іншій організації (щоб зменшити витрати та зосередитися на основній діяльності): вона не має українського аналога, оскільки механізм, на який він посилається, нещодавно поширився за кордоном, що Українські компанії фактично не використовують.

У цьому випадку неможливо вибрати українські слова з подібним значенням, описовий переклад дуже втомливий, тому для термінів перекладу можна рекомендувати транскрипцію: аутсорсинг. При перекладі нееквівалентних складених термінів ІА слід звертати увагу на їх структуру: те, який терміноелемент означає не є інтегральною чи диференційною ознакою, притаманною мовній системі, він утворює поняття, яке не має аналогів у системах мовної класифікації [14,58].

Безеквівалентність характерна для невеликого числа однослівних термінів фінансової звітності, і лише деякі з них беруть участь у формуванні похідних складених термінів. Якщо значення безеквівалентного ключового терміну передає український термін (або загальноживане слово) близької семантики, то і в перекладі похідного терміну відповідний терміноелемент рекомендується переводити тим же способом.

При переведенні переважної більшості безеквівалентних складених термінів ІА особливу складність складає передача значення неядерного елемента, за допомогою якого спеціалізується поняття-гіперонім, що позначається ключовим терміном і що має аналог в мові (deferred tax; listed company; marketable securities; quoted market value).

При перекладі антонімічних термінів - listed company - компанія, акції якої продаються на фондовій біржі і publicly traded company - компанія, акції якої продаються на позабіржовому ринку, ми використовуємо описове переведення, оскільки в результаті калькірування була б утворена лексико-граматична структура, що не відповідає нормам української мови (компанія, що вільно продається, або компанія, виставлена на позабіржовий ринок) і що не дозволяє адекватно передати значення термінів [25,114].

При аналізі прийомів переведення безеквівалентних складених термінів виявляються наступні закономірності.

1. При перекладі безеквівалентної термінології може бути використаний роз'яснювальний (описовий) переклад: *holding gain* - дохід від збільшення вартості активів; *listed company* - компанія, акції якої продаються на фондовій біржі *purchase commitments* - зобов'язання по оплаті розміщених замовлень; *stock option plan* - програма пільгового придбання персоналом акцій компанії.

Описове переклад дозволяє передати значення терміну достатньо точний, але багатокomпонентна словосполука ускладнює синтаксичну структуру відповідної пропозиції текст.

2. При перекладі переважної більшості безеквівалентних термінів може бути застосований прийом калькірування: *temporary difference* - тимчасова різниця; *identifiable assets* - активи, що ідентифікуються; *unremitted earnings* - неоплачені доходи; *unrealized gain* - нереалізований прибуток і тому подібне

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ МАЙКЛА ЛЬЮЇСА «ВЕЛИКА ГРА НА ЗНИЖЕННЯ. ТАЄМНІ ПРУЖИНИ ФІНАНСОВОЇ КАТАСТРОФИ»

Переклад, якому присвячена дана курсова робота, а саме переклад економічних термінів, має свої тонкощі та особливості у порівнянні зі звичайним літературним та іншими видами перекладу. Перекладач, який здійснює переклад економічних текстів повинен бути обов'язково ознайомлений з економічною, банківською, а також аудиторською тематикою, мати уявлення про ведення бізнесу, мати навички ведення переговорів тощо.

Переклад економічних текстів можна розділити на такі види:

- Документообіг банківських установ;
- плани, проекти та документи, пов'язані з веденням бізнесу;
- Переказ фінансових звітів;
- Документація, пов'язана з бухгалтерською звітністю;
- Документи, пов'язані з ринком цінних паперів;
- Переведення аудиторських документів;
- Переклад ділової кореспонденції;
- переклад економічних текстів та статей;
- Навчальна та наукова економічна література;
- Інша документація.

Всі ці види перекладу вимагають від перекладача не лише знання мови, але також знань та навичок у сфері економіки та фінансів.

Для економічних текстів характерні такі особливості, які потрібно враховувати під час перекладу:

Економічні статті, зазвичай, дуже інформативні. Вони містять велику кількість професійних термінів, які може не знати фахівець, який працює з художньою літературою та текстами.

Фахівець повинен знати не лише загальну лексику, а й мовні звороти, фразеологізми, професіоналізми тощо.

Перекладачі повинні знати значення економічних термінів, які відрізняються від традиційного значення в повсякденній розмовній мові.

Економічний переклад вимагає не тільки великого словникового запасу, але й стислості, точності, чіткості та максимальної компактності. Усі положення оригіналу повинні бути стислими та по суті. У той же час стислість мови перекладу не повинна впливати на виклад і розуміння лексики.

Виклад текстів економічної орієнтації переважно базується на пасивній мові, але також у формі загального теперішнього часу.

Загалом, більшість уживаних слів не викликають особливих труднощів при перекладі економічних текстів. Однак перекладачам необхідно знати про терміни в економічних текстах, які мають різне значення, а також про так званих «підробних друзях перекладача». Наприклад, «інтерес» в економіці означає «відсоток», «частка».

Враховуючи вищезазначене, перекладач під час перекладу економічних текстів стикається з певними труднощами. Наприклад, особливі складнощі для перекладу представляють багатослівні терміни, оскільки їх значення який завжди складаються з значень їх елементів. При цьому не завжди термін англійської точно відповідає терміну в українській мові. У звичайній практиці найбільш уживані та загальноприйняті терміни використовуються як основа для утворення багатослівних термінів. При перекладі багатослівного терміну необхідно з'ясувати його склад, визначити головне слово, а також порядок, відповідно до якого слід розкривати значення словосполучення.

Окремо слід зазначити переклад з англійської однослівних термінів, яким у українській мові відповідають багатослівні терміни. Наприклад:

securities – цінні папери;

maintenance – технічне обслуговування;

proceeds – грошові надходження;

research – наукові дослідження.

Серед економічних термінів дуже багато багатозначних, або про «різноперекладних» термінів. Багатозначність спостерігається у тих випадках,

коли термін в англійській мові має різні значення, що передаються різними українськими еквівалентами, а вибір варіантної відповідності, як правило, обумовлений контекстом. Існують багатозначні терміни, що мають не тільки безпосередньо економічне значення, але й одне або більше значень інших областей.

Як приклад розглянемо терміни:

- credit, що має такі значення: 1) кредит, позику; 2) бухгалтерський кредит; 3) акредитив; 4) довіра; 5) залік; 6) честь. ».

- amount, якому відповідають кілька українських еквівалентів: 1) сума; 2) величина; 3) обсяг; 4) Розмір.

- order, що має такі значення: 1) порядок; 2) наказ; 3) розпорядження; 4) ордер; 5) замовлення. »

Слід зазначити, що двомовні словники який завжди виявляються корисними під час перекладу таких термінів. Не всі англійські фінансові та економічні терміни мають уже готові та вживані аналоги в українській мові, тому при здійсненні економічного перекладу перекладачеві необхідно, ретельно вивчивши значення терміну за допомогою тлумачного словника, а також його вживання у різних контекстах, підібрати найбільш відповідний еквівалент чи опис.

При перекладі економічних текстів особливу складність і безеквівалентна лексика, тобто ті іншомовні слова і словосполучення, які на даний момент не мають еквівалента в українській мові.

Існує кілька способів перекладу безеквівалентної лексики:

Підбір близького за значенням слова або словосполучення у перекладі.

Наприклад, вираз «vulture fund» переведемо на українську мову як «фонд-стервятник» (установа, яка вкладає кошти в акції, що перебувають у важкому фінансовому становищі компаній у розрахунку на те, що їхнє становище зміниться на краще, і вони принесуть прибуток інвесторам).

2. Транслітерація.

Наприклад, назва біржового індексу «Dow Jones» українською мовою перекладається як «Доу Джонс»; для перекладу терміну "outsourcing" також може бути рекомендована транскрипція: "аутсорсинг".

Описовий переклад.

Наприклад, вираз «mission creep» немає еквівалента українською, воно означає «виконання організаціями чи людьми невластивих їм функцій». Українською мовою його можна перекласти як «відхід від основного напрямку», «відволікання на другорядні завдання».

Описовий переклад використовується при перекладі таких термінів як:

- listed company – компанія, акції якої продаються на фондовій біржі;
- publicly traded company – компанія, акції якої продаються на позабіржовому ринку.

При перекладі даних термінів з допомогою калькування було неможливо адекватно передати значення даних термінів, т.к. була б утворена лексико-граматична структура, яка відповідає нормам української (вільно продається компанія чи компанія, виставлена на позабіржовий ринок).

Нові економічні терміни з'являються практично щодня, і тому перекладачеві необхідно як знання мови, а й повне розуміння суті процесу чи явища. Найчастіше перекладачеві, для належного розуміння терміну, доводиться не лише вивчити його тлумачення у спеціальному словнику, але й прочитати статті в іноземних фінансових виданнях чи інших джерелах і лише після цього вибрати правильний переклад.

На закінчення глави II можна зробити такі висновки:

Переклад економічних текстів має ряд особливостей у порівнянні з іншими видами перекладу та має на увазі певні складнощі;

Переклад економічних термінів представляє цілу низку складнощів, тому що терміни як такі не відносяться до мови взагалі і в різних терміносистемах лексично одне й те саме слово може перекладатися по-різному. Вміння правильно перекласти термін українською мовою часто входить у професійну компетенцію фахівця;

Основна труднощі перекладу економічних текстів у тому, що перекладач повинен мати знаннями у сфері економіки, але це передбачає як знання економічних термінів та його перекладу, а й розуміння основних економічних законів і реалій. Завдання перекладача полягає в тому, щоб максимально повно та точно донести до читачів сенс оригінального тексту.

Властиві англійській мові скорочення, в яких перший компонент звужено до початкового ініціала, а другий вживається повністю: G-manager - general manager - головний менеджер; G-cargo - general cargo - загальний (змішаний) вантаж.

Хоча ці скорочення і містять початковий ініціал, який читається за алфавітом, на думку М.І. Мостового, їх не можна назвати абрєвіатурами. Це - неповні форми, які утворюються шляхом одночасного скорочення і словоскладання [13, 47].

Аналогів складноскорочених слів, утворених поєднанням початкової літери і цілої основи, немає ні в українській, ні в українській мові [13, 92].

У процесі розвитку мови абрєвіатура може трансформуватись в акронім, особливо якщо вона загальновідома і широкоживана. Щоб абрєвіатура стала акронімом, вона повинна мати достатню кількість голосних звуків, бути зручною для читання, милозвучною [14, 24].

Хоча деякі лінгвісти не визнають чіткої різниці між абрєвіатурами та акронімами [17, 120], проте за визначенням В.С.Сліповича акронім - це скорочення, фонетична структура якого співпадає з фонетичною структурою загальноживаних слів [15,24]. Тобто це скорочення читається як звичайне англійське слово і вимовляється як одне ціле. Мостовий М.І. зазначає: "Слова, утворені від початкових літер, називаються акронімами" [13, 45]. Це - спільна риса між абрєвіатурами і акронімами. Відмінність між ними була сформульована Девідом Крісталом так: "Such items would never have periods separating the letters - a contrast with abbreviation, where punctuation is often present, especially in older styles of English" [17, 120].

Крім того, акроніми можуть писатись як звичайне англійське слово, а не з великих літер як аббревіатури [16,90]:

UNESCO - Unesco [ju:'neskou] - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - ЮНЕСКО - Комітет Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, наук и та культури;

UNO - Uno [ju:nou] - United Nations Organization - ООН - Організація Об'єднаних Націй;

RAF [ra:f] - Royal Air Force - королівські повітряні сили;

radar [reida:] - radio detection and ranging - радар.

Необхідно зазначити, що акроніми вживаються значно рідше в діловій кореспонденції, ніж скорочення та аббревіатури.

Ділова кореспонденція є сферою широкого вживання різних скорочень - як тих, що увійшли до мови і зафіксовані у словниках, так і авторських, okazіональних, що створені тільки на конкретний випадок і зафіксовані лише в одному тексті. Комісаров В.Н. зазначав, що особливу увагу слід звертати на скорочення, які часто зустрічаються в англійських текстах [10]. Багато з них є загальноживаними і фіксуються в словнику скорочень (наприклад, CIO, AFL, SHAPE, UNESCO, NASA). Проте нерідко зустрічаються авторські скорочення, які не являються загальноживаними. В такому випадку Комісаров В.Н. радить перекладачеві шукати в тексті розкриття змісту того чи іншого скорочення. Зазвичай на початку тексту вживається повна назва і лише потім дається її скорочене позначення [10, 131]. У деяких видах текстів скорочення становлять 50 відсотків усіх слововживань та 15 відсотків словникового складу [8, 179].

З точки зору їхнього перекладу, зазначений розподіл скорочень доцільний тому, що останні, як правило, мають свої відповідні повні форми у конкретному тексті, що перекладається, і їхнє розуміння зазвичай не викликає труднощів, тоді як при перекладі перших іноді можуть не допомогти й словники скорочень, якщо вони не містять потрібного скорочення. Значна кількість скорочень, що вживаються в діловій кореспонденції є омонімічними, тобто мають різне значення при тотожності графічної форми. Це може становити певну складність

для перекладача, адже у таких випадках іноді буває важко визначити за формою скорочення його значення. Так скорочення *A.* представляє близько чотирьох термінів, з них зокрема: *area* - площа, простір, зона, галузь; *associate* - співробітник; *Academician* - академік; *advanced* - передовий [8, 543].

Омонімічними можуть бути й дво-, три- та чотирилітерні скорочення. Наприклад: *pt.* - крапка, *pt.* - *pint* - пінта; *part* - частина; *point* - положення, момент; *abs.* - *absolute* - абсолютний; *absorption* - поглинання; *abstract* - анотація, реферат; *anal.* - *analogy* - аналогія; *analysis* - аналіз. Для визначення значення таких скорочень часто необхідно враховувати широкий контекст [8, [8, 180].

Слід мати на увазі, що в діловій кореспонденції часто вживаються міжнародно узгоджені скорочення іншомовного (найчастіше французького та латинського) походження:

TSVP - *tournez s'il vous plait* - *turn over* - будь ласка, перегорніть сторінку;
i.e. - *id est* - а саме; *p.m.* - *post meridiem* - після полудня.

Тому перекладачу у випадку невідомих скорочень іноді доводиться звертатися до перекладних словників скорочень й інших мов.

Оскільки скорочення представляє певне повне слово або словосполучення, то існує чотири основних способи його передачі на цільову мову, два з яких є власне перекладом (за допомогою відповідного скорочення або повної форми відповідного скорочення), а два - транскодуванням (самого скорочення чи відповідної повної форми) [9, 180].

Прийом транслітерації широко використовувався перекладачами аж до кінця 19 століття [10, 24]. При цьому не обов'язково було знати вимову англійського слова достатньо було обмежитись його зоровим сприйняттям. Однак при транслітерації не враховувались особливості вимови англійських слів. Крім того, навряд чи є доцільними спроби відтворення при перекладі архаїчних особливостей англійської орфографії, тим більше, що в самих англомовних країнах (здебільшого в США) приймаються заходи по їх ліквідації. Останнім часом більшого поширення в перекладацькій практиці набув прийом транскрибування, суть якого полягає в передачі засобами української абетки не

орфографічної форми, а вимови англійського скорочення. Оскільки фонетичні системи англійської та української мов дещо різняться між собою, то спроби відтворення вимови завжди мають дещо умовний характер. Це лише імітація звучання [9,24]. Єдиної системи міжгалфавітних відповідностей на сьогоднішній день не існує [7,76]. В США діють, по меншій мірі, два різних принципи перекладацької транскрипції: the Library of Congress System та Translation Project of the American Council of Learned Societies. Декілька концепцій існують і у Великій Британії: так звана Liverpool scheme (British Academy system) і the University Teachers of Russian and Slavonic Languages' system. Багато авторів "коректують" їх з тих чи інших (найчастіше з емоційно-оціночних) міркувань [7, 76]. Відмінності спостерігаються лише в окремих вішалках.

Хоча транскрипція та транслітерація в основному застосовуються при перекладі власних імен та географічних назв, ці прийоми можна успішно використовувати при передачі англійських скорочень на українську мову: ICAO - International Civil Aviation Organization - ІКАО - Міжнародна організація цивільної авіації; NATO North Atlantic Treaty Organization - НАТО - Північноатлантичний альянс; IMCO Intergovernmental Maritime Consulting Organization - ІМКО - Міжнародна морська консультативна організація; IUPAC - International Union of Pure and Applied Chemistry - ІЮПАК - Міжнародний союз теоретичної і прикладної хімії.

При перекладі вищезазначених скорочень був використаний спосіб транслітерації. Хоча й не існує певної закономірності, однак слід зауважити, що спостерігається тенденція до транслітерування англійських широко вживаних скорочень, що позначають важливі міжнародні організації, агентства, об'єднання, корпорації тощо. Перш ніж застосовувати цей спосіб перекладу, необхідно переконатися, що в мові дійсно відсутній перекладний відповідник слова, інакше через транскодування в мові перекладу можуть виникнути дублетні (синонімічні) терміни, а це порушує її чіткість та стрункність [9, 283].

Більшість англійських термінів є прийменниково-атрибутивними словосполученнями, тими словосполученнями, які мають визначення та денотативний компонент, а визначення займає початкову позицію у фразі.

Переклад цих термінів включає два основних етапи - аналіз і синтез. Важливу роль у перекладі відіграє фаза аналізу – переклад різних компонентів терміна. Для цього потрібно вміти їх правильно розрізняти, оскільки вони можуть бути не тільки словами, а й частиною терміна. Важливо також встановити семантичний зв'язок між компонентами терміна та основними компонентами. Фаза синтезу перекладу передбачає побудову компонентів із вищезгаданих семантичних зв'язків та отримання остаточних перекладених версій складних термінів [18].

Кредитно-банківські терміни, що являють собою препозитивно-атрибутивні словосполучення, можуть становити певні труднощі при перекладі внаслідок різноманітності семантичних зв'язків між їх членами та відмінності структур англійської та української мов, а також внаслідок багатозначності їх компонентів (особливо якщо означення виражене іменником) [7,117]. Препозитивні атрибутивні словосполучення можуть бути як двокомпонентними, так і багатоконпонентними (7; 37; 38).

Таким чином, аналіз лінгвістичних праць Ж.А.Голікової, Т.А.Казакової, В.І.Карабана щодо досліджуваного питання дає змогу зробити висновок, що у будь-якому випадку, щоб правильно перекласти дані словосполучення, необхідно проаналізувати внутрішні смислові зв'язки між їх компонентами, беручи також до уваги широкий контекст [7, 119]. Вибір способу перекладу залежить також і від лексичного наповнення атрибутивної групи.

Необхідно зазначити, що не існує єдиного універсального способу перекладу препозитивно-атрибутивних словосполучень. У більшості термінознавчих праць виділяють наступні основні способи їх перекладу:

а) переклад за допомогою препозитивно-атрибутивного словосполучення (калька).

Як зазначає В.І.Карабан, калькування (дослівний або буквальный переклад) - це такий спосіб перекладу, при якому відповідником слова вихідної мови в цільовій мові вибирається, як правило, перший за порядком відповідник у словнику [43]. Калькування зазвичай використовують в тих випадках, коли дослівний переклад не призводить до буквалізму:

Price risk - is the risk of the loan price change resulting from the raising or falling of the current level of the interests rates. - Ціновий ризик - це ризик зміни ціни боргового зобов'язання внаслідок росту чи падіння поточного рівня процентних ставок [95].

In accordance with the reserved requirement form, controlled by the Bank of England, banks should keep a defined interest of their special deposits in the Central Bank. - У відповідності з формою резервних вимог, контрольованими Центральним банком Англії, банки повинні тримати певний процент своїх спеціальних депозитів у Центральному банку [101].

A common amount of shares, issued by a company are called share capital. - Загальна сума акцій, випущених компанією, називається акціонерним капіталом [94].

One of two parts of the accountant balance that shows tangible values for the definite date is called tangible assets. - Матеріальні активи - це одна з двох частин бухгалтерського балансу, що відображає на певну дату наявні матеріальні цінності [101].

Однак, досить часто доводиться відходити від дослівного перекладу з тим, щоб враховувати норми мови перекладу та повніше передати зміст атрибутивного словосполучення. В такому разі слід використовувати такі способи перекладу атрибутивних словосполучень як:

б) переклад за допомогою атрибутивного словосполучення типу "іменник - прийменник - іменник" (морфологічна трансформація).

Цей спосіб перекладу широко використовується особливо тоді, коли атрибутивне словосполучення виражає різноманітні адвербіальні відношення.

You have to show the bearer depository receipt. - Ви маєте показати депозитне свідоцтво на пред'явника [97].

Shares outstanding confirm the right to take part in property distribution in case of it`s dissolution. - Акції в обізі підтверджують право на участь в розподілі майна при його ліквідації.

In June 1997 the Chancellor of the Exchequer announced that the target would be 1,5 percent for retail price inflation excluding mortgage interest payments.

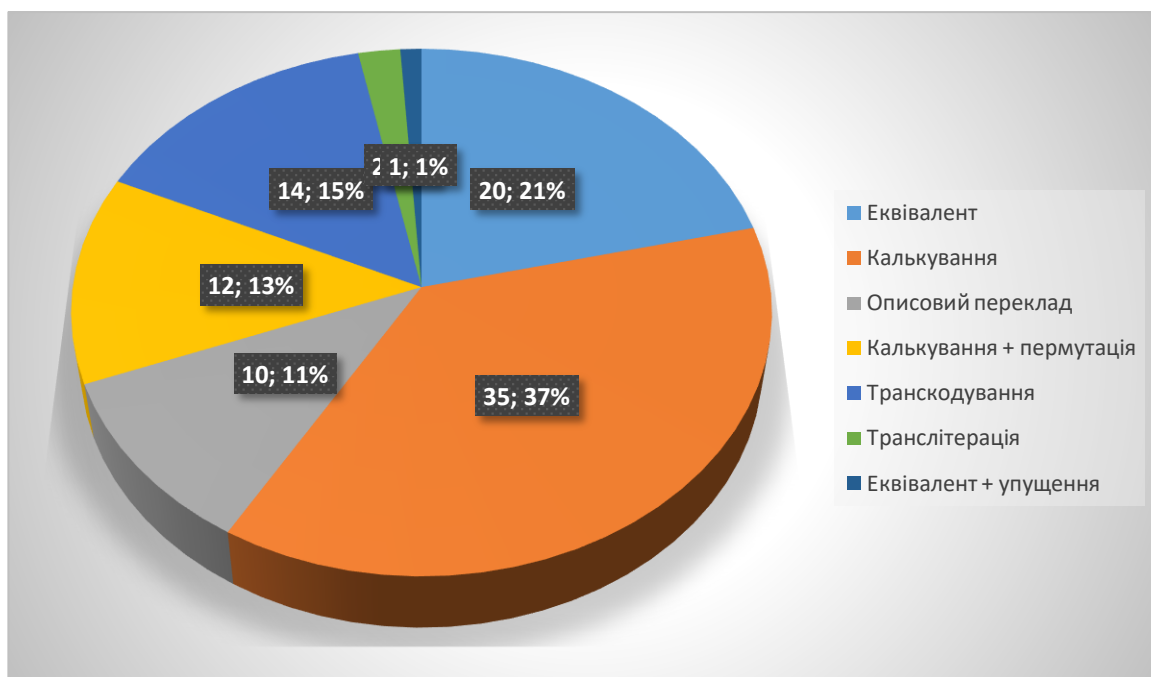
У червні 1997 року міністр фінансів заявив, що намічений рівень інфляції сягне 1,5 відсотки. Роздрібні ціни, за винятком відсотків на виплату застави, зростуть [96].

Для перекладу цього речення було застосовано морфологічну трансформацію: mortgage interest payments - відсотки на виплату застави. Щоб переклад був зрозумілим, у цьому випадку необхідно було застосувати також прийом синтаксичної трансформації (поділ одного речення на два) та смислового розвитку.

In accordance with the currency option clause the eurobondsholder, that were issued in one currency has the right to get the stock sum and the interests in the other currency. - Відповідно до застереження про валютний опціон власник єврооблігацій, які були випущені в одній валюті, має право на отримання за своїм вибором основної суми і процентів в іншій валюті [96].

в) переклад за допомогою перестановки членів атрибутивного словосполучення (синтаксична транспозиція).

Нерідко дослівний переклад атрибутивного словосполучення неможливий внаслідок відсутності в українській мові відповідного іменника чи прикметника, або ж їх поєднання між собою суперечить нормам української літературної мови [38]. Іноді перекладач змушений повністю змінювати структуру англійського атрибутивного словосполучення, додаючи лексичні одиниці з тим, щоб якомога повніше врахувати значення контексту в цілому.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження ми розглядаємо поняття, класифікацію термінів та особливості перекладу економічних термінів з англійської мови на українську.

Тому ми винаходимо терміни як слова чи фрази з історично вмотивованими чи умовно закріпленими значеннями, які відображають поняття у спеціалізованій області знання чи виробництва. Як лексичний засіб іменування термінологією є термінологія, яка поділяється на номенклатуру та професіоналізм.

Передача англійської термінології українською вимагає знання галузей, пов'язаних із перекладом, розуміння значення англійських термінів та знання термінів рідної мови. У процесі перекладу науково-технічної та економічної літератури з англійської мови на українську важлива взаємодія термінології та контексту, щоб можна було розкрити значення слів.

Якщо слово вживається як термін у системі іншої галузі знань, воно також є однозначним, семантично чітко відокремленим від значення, яке воно має в нетермінових функціях, а також у термінах, але в іншій області знання.

Під час дослідження ми також розглянули основні етапи розвитку економічного мовознавства в Україні та лінгвокультурні чинники поширення правових текстів.

Основною метою даного дослідження є вивчення способів перекладу англійських економічних термінів українською мовою. Ми виявили, що більшість економічних термінів є складними термінами та терміносполученнями.

Переклад складних термінів включає дві основні процедури - аналіз і синтез. Фаза аналізу відіграє важливу роль у перекладі фрази – перекладі окремих її компонентів. Для цього необхідно правильно визначити компоненти складних термінів, оскільки це можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складних термінів. Важливо також визначити семантичний зв'язок між компонентами та з основними компонентами терміносполучення.

Основні прийоми перекладу терміносполучення: опис, транскрипція, атрибуція та переклад різних прийменників.

Найважче перекласти терміни, які мають різне значення не тільки в різних галузях науки і техніки, але навіть в одній галузі.

Таке слово, яке має кілька лексичних відповідників, варіантів, близьких до нього за значенням, перекладається шляхом добору варіанта-аналога, який найточніше передаватиме значення слова в термінах слів, які тісно споріднені зі словом.

Під час нашого дослідження ми виявили, що загальні економічні терміни перекладаються з англійської на українську так само, як і всі інші терміни. Основною проблемою перекладу економічних термінів і терміносполучення є їх неоднозначність не лише між різними галузями науки, а й у межах юридичної сфери тексту.

Термінологія — це одиниця мови та знань, що забезпечує ефективність міжкультурної комунікації. Тому найбільше практичне значення при перекладі науково-технічних документів має еквівалентний переклад термінів.

Відмінності в лексичному складі і морфо-синтаксичній структурі термінів мають об'єктивні лінгвістичні причини: англійські терміни, в структуру яких входить субстантивний визначальний компонент (іменник або іменна група), не можуть бути перекладені на українську мову без розбіжностей в морфо-синтаксичній структурі, обумовлених відмінностями в граматичній будові мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И.С. Професійний тренінг перекладача. – вид. «Союз», 2001. – 258 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка – Москва, 2003. – 341 с.
3. Арнольд И. В. Стилїстика. Сучасна англійська мова. - Підручник для ВНЗ–4-е изд, 2002. – 187 с.
4. Александрова Н.Г. Тенденции развития современной экономической терминологии в английском и русском языках// Когнитивные аспекты изучения языковых явлений в германских языках: Межвузовский сборник научных статей/ Под ред. А.А.Харьковской. - Самара: Изд-во «Самарский университет», 2000. - С.75-80.
5. Ахманова О.С., Задорнова В.Я. Лингвистические проблемы перевода // Сб. статей МГУ, 1981. - С. 11-27.
6. Бархударов Л.С., Рецкер Я.И. Курс лекций по теории перевода. - М., 1968.-263 с.
7. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. - М.: Международные отношения, 1975. - 240 с.
8. Борисова Л.И. Лексические трудности перевода научно-технической литературы с английского языка на русский. - М.: ВЦП, 1979. - 135 с.
9. Борисова Л.И. Особенности перевода общеупотребительной и общенаучной лексики с английского языка на русский. — М.: ВЦП, 1980. — 171 с.
10. Борисова Л.И. Лексико-стилистические трансформации в англо-русских научно-технических переводах. — М.: ВЦП, 1981. — 168 с.
11. Борисова Л.И. Пособия по научно-техническому переводу (методологический обзор). - М.: МПУ, 2000. - 72 с.
12. Багмут Й.А. Проблеми перекладу суспільно – політичної літератури українською мовою. – К.: НД, 2005. – 201 с.

13. Борисова Л.І. Основні проблеми науково – технічного перекладу. – М.: МГУ, 2003. – 208 с.
14. Бреус Е. В. Основы теории и практики перевода – Москва, 2004. – 259 с.
15. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов - вид. «Нова книга», 2003. – 203 с.
16. Головін В.М. Переклад економічної термінології. - К.: Наука, 2005. – 187 с.
17. Казакова М. В. Практические основы перевода - Санкт-Петербург, 2005. – 271 с.
18. Карабан В. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову – Вінниця, 2003. – 126 с.
19. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури – 2002. – 207 с.
20. Коптілов В. Теорія і практика перекладу – Київ, 2003. – 185 с.
21. Майкл Льюїс. Гра на пониження. За кулісами світової фінансової кризи – Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. – 304 с.
22. Назаров В.Ф. Курс економічного перекладу. М.:МГУ, 2000. – 97 с.
23. Раєвська Н. М. English lexicology – Київ, 2001. – 234 с.
24. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу. – Київ. Нац. Універ. Ім..Тараса Шевченка, 2002. – 87 с.
25. Тимченко І.І. , Головченко Г.Т. , Дерев'янюк І.В. , Остапенко Г.І. Теорія і практика перекладу – Харків, 2006. – 284 с.
26. Шевченко Й. С. Лінгвістичні й дидактичні проблеми іншомовної комунікації. - Харків: Константа, 2002. – 86 с.
27. Marchard/ the categories and types of present-day English word – formulation // Alabama Linguistic and psychological series, 2002. - № 13. – XX. – 379 p.
28. Michael Lewis. Relegation game. Behind the scenes of the global financial crisis - 2017. - 304 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Аналіз прийомів перекладу економічних термінів

№	Оригінал	Переклад	Прийому перекладу
1	mortgage	іпотека	Еквівалент
2	consumer finance	споживче фінансування	Калькування
3	fundraising	залучення коштів	Описовий переклад
4	equity funds	фонди акцій	Калькування + пермутація
5	commercial loan	комерційна позика	Калькування
6	loan syndication	синдикація позик	Калькування + пермутація
7	crisis	криза	Транскодування
8	loan portfolio	кредитний портфель	Калькування
9	MCA	MCA (Міжнародні стандарти аудиту)	Калькування
10	credit lines	кредитні лінії	Калькування
11	soms	сом	Транскодування
12	energy efficiency measures	заходів з енергоефективності	Калькування
13	total loan	Загальний кредит	Калькування
14	The Group's share	Частка Групи	Калькування+ пермутація
15	post-acquisition profits	прибутки	Еквівалент
16	losses of associates	збитки асоційованих компаній	Описовий переклад
17	interest income	процентні прибутки	Калькування
18	consolidated statement	консолідований звіт	Калькування
19	share of post-acquisition movements	частка в змінах після придбання	Описовий переклад
20	reserves	резерви	Транскодування
21	principles of non- discrimination	Принципи недискримінації	Калькування
22	fairness	справедливість	Еквівалент
23	transparency	прозорість	Еквівалент

24	to promote good practice	покликані сприяти передовій практиці	Описовий переклад
25	efficiency	ефективність	Транскодування
26	risk figure	ризики	Еквівалент + упущення
27	Implementing projects	реалізація проєктів	Калькування
28	Bank-financed projects	проєктів, що фінансуються Банком	Описовий переклад
29	Trade finance	Торгівельне фінансування	Калькування
30	a total share turnover	загальний оборот акцій	Калькування
31	steep decline	різке зниження	Калькування
32	trade	торгівля	Еквівалент
33	primary objectives of management function	основні цілі функції	Еквівалент
34	the financial risk	фінансові ризики	Калькування
35	risk limits	ліміти ризику	Калькування + пермутація
36	within the limits	В межах лімітів	Калькування
37	limits	ліміти	Транскодування
38	consolidation	консолідація	Транскодування
39	procurement activities	закупівельна діяльність	Калькування
40	EBRD	ЄБРР	Калькування
41	The Bank's Evaluation Department	Департамент оцінки Банку	Калькування + пермутація
42	Chief Evaluator	головний оцінювач	Калькування
43	Bank's Board of Directors	Раді директорів Банку	Калькування + пермутація
44	Dividends	Дивіденди	Транскодування
45	share	акція	Еквівалент
46	dividend income	доходу від дивідендів	Калькування + пермутація
47	Group's right	право Групи	Калькування + пермутація

48	dividend payment	виплати дивідендів	Калькування + пермутація
49	collection of the dividend	отримання дивідендів	Калькування
50	loan	кредит	Еквівалент
51	guarantee	гарантія	Транскодування
52	total period	увесь період	Калькування
53	Market factor	Ринковий фактор	Калькування
54	sector	сектор	Транслітерація
55	liquidity constraints	обмеження ліквідності	Калькування + пермутація
56	liquidity	ліквідність	Транскодування
57	purchases	покупки	Еквівалент
58	sales	продажі	Еквівалент
59	financial instruments	фінансові інструменти	Калькування
60	delivery	поставка	Еквівалент
61	accounting convention	правила бухгалтерського обліку	Описовий переклад
62	regular way	звичайний спосіб	Калькування
63	trade date	дата торгів	Калькування + пермутація
64	to invest	інвестувати	Транскодування
65	minority equity stake	Міноритарна частка	Еквівалент
66	Transcontainer	Трансконтейнер	Транскодування
67	major operator	найбільший оператор	Калькування
68	rail containers	Залізничні контейнери	Калькування
69	parent company	материнська компанія	Еквівалент
70	RZD	РЖД	Транслітерація
71	temporary difference	тимчасова різниця	Калькування
72	valuation allowance	оціночна надбавка	Калькування
73	The weighted average number	Середньозважена кількість	Калькування
74	ordinary shares	звичайні акції	Калькування
75	conversion	конвертація	Транскодування
76	dilutive securities	розбавляючих цінних паперів	Описовий переклад

77	to be adjusted	знаходиться в обігу	Описовий переклад
78	present value	Поточна вартість	Еквівалент
79	termination	звільнення	Еквівалент
80	termination income benefit	виплати при звільненні	Еквівалент
81	discounting	дисконтування	Транскодування
82	cash outflows	відтоки грошових коштів	Описовий переклад
83	interest rates	процентні ставки	Калькування
84	high-quality corporate bonds	Високоякісні корпоративні облігації	Калькування
85	denominated	номінованими	Еквівалент
86	currency	валюта	Еквівалент
87	benefit	виплати	Еквівалент
88	performance requirements	Вимоги до продуктивності	Калькування
89	benchmark	еталон	Еквівалент
90	financial industry	фінансова індустрія	Калькування
91	project financing	фінансування проектів	Калькування + пермутація
92	potential gains	Потенційний прибуток	Калькування
93	holding gain	дохід від збільшення вартості активів	Описовий переклад
94	economy	економіка	Транскодування